

Jenni Pitko vihr ym.

Kirjallinen kysymys metsätalouden vaikutuksesta elohopeapäästöihin

Eduskunnan puhemiehelle

Metsätalous muuttaa paikallista luontoa ja aiheuttaa myös laajempia vaikutuksia ympäristöön. Puuston korjaaminen ja maanmuokkaus muuttavat paitsi alueen kasvillisuutta myös maaperää ja vesistöjä. Metsätalous aiheuttaa muutoksia aineiden kiertokulkuun, jossa ne sitoutuvat ja vapautuvat liikkeelle ilmassa, maassa ja vesistöissä. Näiden aineiden joukossa on myös ihmiselle ja ympäröivälle luonnolle haitallisia ja vaarallisia aineita, kuten raskasmetalleja.

Kun metsää kaadetaan ja maata muokataan, lähtee maapohjan humuskerros liikkeelle ja ajautuu vesistöihin. Erityisen haitallisia ovat ojitukset, etenkin turvemaidella. Ojitukset saavat maaperään sitoutuneet aineet liikkeelle ja valumaan läheisiin vesiin humuksen mukana. Tätä kautta metsätalous vaikuttaa esimerkiksi vesistöjen kalakantoihin ja kalastukseen.

Humuksen mukana kulkeutuu vesistöihin elohopeaa. Maaperässä oleva elohopea, joka on kertynyt joko luontaisesti tai ihmisen toiminnan myötä, muuttuu etenkin vesistöissä bakteeritoiminnan seurauksena ihmiselle ja muulle elävälle luonnolle vaaralliseksi metyylielohopeaksi. Metyylielohopea rikastuu ravintoketjussa ja kertyy siksi vesistöissä petokaloihin. Ruokavirasto suosittelee, että sisävesistä pyydetyn hauen syöntiä rajoitetaan. Raskaana oleville hauen syöntiä ei suositella lainkaan. Myös muiden sisävesien petokalojen syöntiä säännöllisesti kehoitetaan vähentämään.

Edelleen paikoin saadaan tietoa vesistöistä, joissa kalojen elohopeapitoisuus ylittää EU:n asettaman enimmäismäärän. Esimerkiksi ELY-keskuksen Kaakkois-Suomen vesistöistä vuosina 2012—2014 teettämässä tutkimuksessa havaittiin ahvenessa enimmäispitoisuuden (0,5 mg/kg) ylittäviä pitoisuuksia viidessä eri vesistössä ja lievemmän ympäristölaatunormin (0,2—0,25 mg/kg vesistöistä riippuen) ylittävä keskiarvo 15 vesistössä. Vuosina 2012—2014 Pohjois-Savon järvistä tehdyssä vastaavassa tarkastelussa ympäristölaatunormin ylitti 19 vesistöä ja kymmenestä vesistöstä tavattiin ahvenia, joiden elohopeapitoisuus ylitti EU:n enimmäismäärän.

Tietoa kalojen elohopeapitoisuuksista on saatavilla usein vain pistemäisesti, ja usein tutkitaan ainoastaan petokalojen elohopeapitoisuuksia. Tiedon lisääminen Suomen vesistöjen elohopeakuormasta ja vaikutuksesta kalakantoihin olisi tarpeen.

Ojitettujen soiden ja turvemaiden ala Suomessa on valtaisa. Suomen yhteensä n. 8,7 miljoonan hehtaarin suoalasta yli puolet, 4,7 miljoonaa hehtaaria, on ojitettu. Uusia ojituksia tehdään men-

Kirjallinen kysymys KK 328/2021 vp

neisiin vuosikymmeniin verrattuna merkittävästi vähemmän, mutta ojia kunnostetaan ja ylläpidetään. Tämä ylläpitää muiden haitallisten ympäristövaikutusten ohella myös vesistöjen elohopeakuormitusta. Vesistöjen elohopea haittaa kaloja ja estää kalastusta sekä kalan käyttöä ravinnoksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus tekee vähentääkseen metsätalouden aiheuttamaa, vesistöihin ja kalakantoihin kohdistuvaa elohopeakuormitusta?

Helsingissä 20.5.2021

Jenni Pitko vihr
Satu Hassi vihr